

Begravning  
L. 26. F. Frägeliska nr 76.

1.

När någon var dödd spred sig alltid som en löpsida genom hela byn. Ingen särskild gick omkring och berättade det. Vårslammarna började införas för en 60 år sedan, och det var de mera välillkända, som började. Det är antagligen en 60 år sedan bygdningens kort började sändas ut. Efter min mor, som dog 1893, hade vi bygdningens kort. Tidigare gick en av anhörigarna omkring och bjöd. Det var i regel en släkting, men även någon annan kunde välkas. För begravningen bjöds i Lövågsby hela byn samt släktingar. I Thunnsby bjöds ej hela byn. I regel bjöds alla, som hade till gården, så att även

lagrare och trachs kugusillare työds järsla  
dagen. dödsfallet beklagades, genom  
att man beklagade sorgen, när man träffa-  
de någon av den dödes anhöriga.

När någon dött, lärte "fader vår"  
och någon bön, samt sjöngs en psalm  
omedelbart efter dödsfallet. Någon gammal  
kvinna eller man fanns i varje by, som de  
kallade på när de märkte att slutet närma-  
des. Denne lärte och slöt den dödes ögon  
än de placerade en psalmbok under kistan  
samt lade pengar på ögonlocken. En  
"svensklut" lades över ansiktet. Den döde  
flyttades omedelbart eller efter en halv eller  
en timmes tid efter dödsfallet från sängens  
hög till sofflocket, och krattningen ägde  
rum av den tillkallade perronen.

Den dödes hädel sked orörd

hills sjölaringningen ägt rum, då den varit  
nt och genomgick en grundlig rengöring.  
Länghalmen trändes upp. Madrassen täm-  
des, och madrassvärt tvättades och föt-  
sedes sedan med ny halva.

Mot tillukt användes blorholts eller  
krosol, som sättes under liket. Och rum-  
met, där personen dött, upplades under  
många dagar.

Bevningens skedd, när de fött kistan  
färdig. I varje by fanns en snickare, som  
gjorde kistan och som sedan var behjälplig  
med att lägga liket i kistan. Bevningen  
utfördes av gumman, som varit med  
vid dödsfallet, och även anhöriga hjälpte  
här. I regel var det en särskild gumma,  
som skedd för likbeivningen. Helt lik-  
beivning användes rena lakan, och gifta

använde sina brudtillsyrresunderkläder.

Traget hade åtminstone äldre personer

lagt undan kläder till tillklädsel. Den döde  
skulle ha strumpor.

Den döde tvättades, rakades och  
kläddes samt smyckades med myrtenkristlar  
eller med lavensel.

Bingar och smycken lags i ansida  
av den döde, utan många fisker lags där  
med sig i graven.

Fris till hammare kunde användas  
något rum uppe på, men det var ofta  
bervärligt för kropparnas skull. Annars  
sattes liket i något uthus eller på en lag,  
där det var rent och snyggt. Detta rum  
pyntades med granris eller lär, och fisker  
vatten placerades i rummet, för att det  
skulle hålla sig kallt där. Då liket stod

inne, hängdes lakan för fönstren.

På begravningsdagen kufögades värden gästerna, om de ville se liket, innan locket skruvades på. Här begravningen förskam säuan, att någon såg liket.

Kirkan målades i regel svart. Krossad skenhol lades på den svarta färgen järn-handlag panns. I regel 4 för yngre och 6 för äldre personer. Här kufverkade en gammal smickare kirkorna. Här någon var död, kallade de på brönan, och han gick fram ma och laga mätt. Virket länade de gäva. Den rirte här som kufverkade kirkor kette Peter Blaf Gustafsson i Långsö. Han var smickare och timmerkarb. Han slog för en 20 år sedan. De förka fabriksgjorda kirkorna han till Långsö för en 30 år sedan och käftes i

Skure. eller skivinerades från Vägg.

Hjvarepån lades i regel sam under-  
lägg för den släde i kistan och lags av  
träsk, som används till kistan.

I Långgård har ej använts likbär, utan  
en person skjutade liket med vagn eller på  
hästar.

I Lyder fanns för 2 likhästar,  
som var placerade vid kyrkan i en lit-  
tost. De rullas på en vanlig vagn. Det är  
de äldsta jag minns. Sedan inköptes två  
likvagnar, som ännu användas. Likhästen  
bestod av två plank med skor över. Fästet  
uppbars av 6 pelare, 3 på var sida. Det var  
vävt. Likvagnar inköptes av socknen  
och fick lånas av vem som behövde. I  
regel skjutades arrendatarn i prästgården  
liken men i början även andra, som hos

passande härlar för det. Det kunde användas både en och två härlar. Härlarna smyckades ej på särskilt sätt, men i regel var det svarta härlar.

Likbilar kom i bruk här för en 15-20 år sedan. De tra nu från Skutuboda, Emmaboda eller Lersbo. De första, som användes likvis, var de mer förmögna. Nu används likvis som regel.

Utfärdskat håller av någon äldre person eller av kyrkoherden. Han läser någon text ur bibeln eller psalmboken. Utfärdskaten håller före kirkans iggskuvande. Om sommaren ute vid kirkan och om vintern inomhus.

Kirkan föres ut genom stora ingången, och fötterna skulle avrid väras framt. Kirkan skulle väras av närmaste

släktingar eller grannar.

Vid arfjorden från sorgehuset häros  
fjort med liket. Sedan åkte de närmast  
anhöriga efter och sitt de andra. Härifrån  
Kärstads by kunde en processions bestå av  
en 20-25 skjutarar.

Kirken placerades vid ingången till  
kyrkan på 2 bockar. Sina skjutrar häros  
från till kyrkan och vände vid kyrkan och  
hörs sedan ned till stallet, så de hörs  
fjort förbi stallet.

Pustaver förskramma någon gång  
men ej ofta. Skavarna är svarta och klädda  
med svart tyg med flor. Locknen äger dem.  
och <sup>de</sup> får användas av vem som vill. Indu-  
striarbetarna här har ofta använt dem,  
när det gått någon mera franskänne  
bland dem. Bruket med pustaver har



färdkammit länge, för prestarna är gamla och har använt, så länge jag minns. Både de prestarna och går före kistan och placerar sig på vardera sidan om kistan. Härskit gods värmer ut sig till all prästerna.

Jag har hört talas om att när soldater dött skulle andra soldater skynda i gravens. Jag hörde min far tala om det.

Heantarna och prästen möter kistan och går före kistan till gravens, och då sjunger kanton en psalm. Detta färdkammet vid alla begravningar. Bruket med framgångning färdkammet ännu, såvida jordfästningen i äger rum inne i kyrkan, så vaken kanton och prästen möter.

Det har färdkammit att spiringar lyfts över kyrkogårdsmuren.

Jordfästningen ägde i regel rum på söndagarna, men även på andra dagas förmiddag o. s. v. På söndagarna ägde jordfästningen också rum före kyrkstämman.

På jordfästa inne i kyrkan blev mera ommant för en 30 år sedan. Kyrkstämman i samband med jordfästning förekommer sällan. Kyrkan prydes ibland av de anhöriga med blommor och annars sammaren med lärt.

Prästen håller i regel tal före jordfästningen. För <sup>(hållas)</sup> av anhöriga och vänner efter mullprästningen och i regel inte vid gravsten.

Kvinnor står sällan inne i kyrkan efter jordfästningen.

De som tillhört den döda placeras sig i regel på ett ställe inne i kyrkan.

I regel sitta de sörjande under begravningen, men det förskämmer nu, att de både sitter och sliger upp.

Lyöla ringningen skedd samma dag eller dagen efter dödsfallet. Ringningen utfördes av närmaris grannar. För barn ringdes ej så länge som för äldre.

Ommedelbart efter jordfästningen ringes s. b. efter ringning. Fårhögskeringning, då dödsfallet kungjorts, förskäm ej.

Vid återfärden från kyrkan till begravningsgården var ingen särskild ordning, utan de hölde, som de blev tillredda.

Begravningsgills förskäm och hölls efter begravningen och varade i 3 dagar. Till värd vidkalades någon person. I regel bjöds prästen med. Skolast hölls i hemmet. Det var en väldigt pyning innan. På trof-

slagen skulle de som mejlat bli tygda på  
mat och kaffe.

Gästerna skulle ha tre försningar med  
sig. Frie kacken skulle de ha bröd och  
kakor. Sedan med försning kags kort för en  
20 år sedan.

Begravningskonfekt förkann. Det var  
kladda karameller.

Chin kan aldrig användas på tegel-  
ningar i Lövå.

Frie maten lärte också någon, och  
efter målsiden lärte för maten, och en pruden-  
sängs.

Begravningskalas förkann mer i  
regel än nu. De som mejlat tygde nu dagen  
efter. Kalasen hållas i hemmen, men nu  
ha de också bokat ha den på hotell i  
Skur.

Prästen dog i regel inte annat något för  
sina turvar. Viss de ge något, lades penga-  
na till missionen.

Pengar upprättades till kyrkan. Den  
sedan uphöjdes för en 30 år sedan.

Kyrkogårdsmuren är av sten och under  
håller av rasken. Förläng kyrkogården är  
planterat lindar och på kyrkogården sken-  
träd. Vid kyrkan står ett par silvergranar.

Likförelse går utsidet genom stora  
ringstenen.

Den som hett fick köpa gravsten.  
De som inte köpte begravdes i den s. k.  
allmänna linjen. Privat gravsten köptes  
köpas för en 40 år sedan. Allmänna linjen  
utvecklades som mindre begravda. Ett sär-  
skilt område fanns, där man begravdes.

Graven grävdes, så den var färdig

begravningsdagen. Så länge jag minns,  
har dödsgrävaren grävt gravar. Den skulle  
vara 3 alnar eller 180 cm djup. Ben och  
kärter, som påträffades, grävdes ned.

Gravris har använts i gravarna så länge  
jag minns. Nu hängs st. gravkläde ned  
i gravarna, som dödsgrävaren tar upp,  
när han fyller gravarna. Gravarna igen-  
skjuffades av dödsgrävaren. Gravarna har  
sundt grävts i öster-väster. Här finns  
gravstenar av granit, trä och järn. Här  
finns något träkar samt något av gjut-  
järn samt st. smide. Gravvårdar som  
lages bort, placeras nu på annat ställe.

Pärkransar får ej användas. För var  
pärkransar vanliga och köptes i Skure.  
De lags hem eller lades in under vintern  
Ibland fick de ligga kvar, så de blev upp-

rostade.

Inga brinnande ljus på gravarna.

Ingen i Lyndes har underrättelse eld begär-  
gelse. Ut i tyarna är man ej för den.

Bårhus skall byggas i Lyndes.